

Nr 354.

Av herr **Näslund m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område.*

I den överenskommelse, som träffades den 13 mars om jordbrukets priser för nästa regleringsår, beräknades en inkomstökning av 125 milj. kr. för höjning av arbetsinkomsten åt den i jordbruket sysselsatta arbetskraften. I Kungl. Maj:ts proposition nr 267 angående åtgärder i prisreglerande syfte beräknas ett överskott i kalkylen över jordbrukets inkomster och utgifter för nästa år av 55,9 milj. kr. En prishöjning på mjölken med 1 öre per kg beräknas giva 39,2 milj. samt en höjning av priset på kött och fläsk 41 milj. kr. Om härtill lägges en sänkning av konstgödselpriserna med 11,7 milj., får man ett inkomstöverskott av 147,8 milj. kr. Å andra sidan föreslås en fördyring av oljekraftfodret med 2 kr., av kli med 4 kr. och av majs med 1 à 2 kr. per dt. Omkostnaderna för inköpt kraftfoder beräknas härigenom stiga med 9,5 milj. kr. Vidare bortfaller det under några år beviljade »missväxtbidraget», vilket i fjol uppgick till 6 milj. kr. Överskottet skulle därefter bli 132,3 milj. eller 7,3 milj. mera än som förutsattes vid överenskommelsen. Detta överskott kvarstår oreglerat i avvaktan på vad omräkningen i augusti kan giva för resultat.

Den sammanlagda effekten av prisjusteringarna på konstgödsel och kraftfoder torde bli till nackdel för det mindre jordbruket. I genomsnitt köper det större jordbruket mest konstgödsel, under det att småbruket är starkare beroende av kraftfodret. Från denna synpunkt kunde det därför vara berättigat att bibehålla kraftfoderpriset oförändrat och minska prissänkningen på konstgödsel i motsvarande grad. Det kan emellertid inte förnekas, att de föreslagna prisjusteringarna torde främja folkförsörjningen, då de sänkta priserna på konstgödsel böra leda till en ökad användning av denna vara, under det att tillgängliga kraftfodermängder säkerligen komma att förbrukas i produktionen även med det föreslagna högre priset. Det är också ett intresse för det mindre jordbruket, inte minst i Norrland samt övriga Sveriges skogs- och mellanbygder, att konstgödsel kommer till användning i ökad utsträckning. Med hänsyn härtill böra enligt vår mening förevarande prisjusteringar godtagas. Därvid böra de ogynnsamma återverkningarna på det mindre jordbruket av ett höjt kraftfoderpris dock beaktas.

Beträffande fodermedelsregleringen påpekar departementschefen önskvärdheten av att den kunde avskaffas och räknar med att så under vissa omstän-

digheter kan ske. Härom kunna i och för sig inga delade meningar råda. Fodersädsavståendet blir för många jordbrukare betungande, och regleringsanordningarna bli med varje år allt värre att uppehålla. Det bör dock å andra sidan mycket starkt understrykas, att ett upphävande av fodermedelsregleringen, medan knapphet på foder ännu råder, kan leda till mycket stora svårigheter för många mindre jordbrukare. Resultatet kan lätt bli, att de begränsade fodermängder, som finnas, köpas upp av de mest förutseende och de mest köpstarka jordbrukarna med resultat att småbruket till stor del tränges ut ur den animaliska produktionen.

Med höjda priser på oljekraftfoder, kli och majs samt ävenså höjda priser på mjölk, kött och fläsk bli emellertid de föreslagna priserna på fodersäd ohållbara. Jordbrukarna tvingas att avstå fodersäd till priser, som äro avsevärt lägre än sädens förädlingsvärde och likaså lägre än det pris, som får betalas om annat foder skall köpas i stället. Resultatet härav blir att jordbrukarna så långt möjligt söka komma ifrån denna förpliktelse. Om man skall få fram erforderliga mängder fodersäd i marknaden, torde det därför bli nödvändigt, i varje fall om skörden av fodersäd inte blir mycket god, att regleringsanordningarna stödjas av ett högre pris än det, Kungl. Maj:t föreslagit. För det mindre jordbrukets animalieproducenter blir detta i och för sig en nackdel, men bristen på foder blir för deras del en ännu större svårighet. Vi föreslå därför, att priset på fodersäd höjes med samma belopp som priset på vetekli, därest inte fodersädesskörden i år blir så stor att risk för brist på köpfoder inte anses föreligga. För de köparens del, som ligga utanför jordbruket, spelar en dylik pris-höjning ingen större roll.

Beträffande priset på ägg erinrar statsrådet om »att livsmedelskommissionen ställt i utsikt att stödja ett efter marknadsläget avvägt bottenpris på ägg». På sidan 50 i propositionen förklarar sig emellertid livsmedelskommissionen »icke under alla förhållanden kunna garantera det i jordbrukskalkylen för nästa år upptagna medelpriset av 2:50 kr. per kg.». Medan man alltså höjer jordbrukets inkomstsumma på mjölk, kött och fläsk med ca 80 milj., så faller småbrukets inkomst av ägg troligtvis med något 20-tal miljoner samtidigt som foderpriserna stiga. Som motivering för det lägre äggpriset anföres, att marknadspriset inte kan hållas på grund av produktionens storlek. Det kan dock noteras, att man hitintills under 1946 importerat mera ägg än som exporterats. Man har alltså aktivt medverkat till att trycka ned medelpriset. Detta har skett i strid med riksdagens uttalande förra året. Det torde därför finnas anledning att ägna frågan om äggpriset ökad uppmärksamhet.

Enligt vår mening bör man söka förebygga att medelpriset under nästa regeringsår sjunker under 2:50 kr. per kg. Om fara härför uppstår, böra därför ägghandelsorganen medgivas rätt att utnyttja eventuella möjligheter till export av ägg. Å andra sidan bör jordbruket tillåtas taga ut ett högre medelpris, om den svenska marknaden skulle utvecklas så att detta blir möjligt. Vi föreslå därför, att nettoimport av ägg icke bör tillåtas, därest medelpriset på

ägg under nästa regleringsår icke överstiger det pris, som riksdagen i fjol uttalade sig för eller 2:95 per kg. Om medelpriset håller sig emellan dessa gränser och import av mindre mängder ägg vid vissa tillfällen anses önskvärd, bör detta berättiga till export av motsvarande kvantiteter.

Enligt nuvarande kalkyler skulle utanför jordbruket ligga en produktion av ägg på 12 000- à 13 000 ton till ett värde av över 30 milj. kr. Då det svenska småbruket dels behöver äggproduktionen som inkomstkälla och dels har arbetskraft och produktionsmöjligheter nog för den svenska marknaden, är det önskvärt, att äggproduktionen i största möjliga omfattning förlägges till småbruket. Även ur folkförsörjningssynpunkt är detta riktigt, då småbruket har möjlighet att i högre grad än de större hönsgårdarna bygga sin produktion på avfallsprodukter och grovfoder. För att främja en utveckling i denna riktning bör jordbruket gynnas vid tilldelningen av hönsfoder. Utan tvivel ha de standardiserade hönsfoderblandningarna varit en stor fördel för de mindre hönsodlarna. Vi föreslå därför, att dylikt foder föres i marknaden även under nästa regleringsår. Dels för att motverka den foderfördyring, som nu inträder, och dels för att stärka de mindre äggproducenternas konkurrensläge på marknaden föreslå vi, att småbrukare under nästa regleringsår beviljas en rabatt på hönsfoderblandningar av 10 öre per kg för så stor mängd som de köpte under regleringsåret 1944/45, dock för högst 500 kg.

I anslutning till det ovan anförda hemställas,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 267 om prisreglerande åtgärder på jordbrukets område måtte beakta vad som anförts i denna motion.

Stockholm i maj 1946.

P. J. Näslund.

Gust. Sundelin.

Emil Petersson.

Eskil Albertsson.

E. A. Lindblom.